

RIA Holland Rijnland

Project 7

Toekomstbestendige Landschappen en Energylane

Van perspectieven naar projecten door samenhangend ruimtelijk programmeren van energie, landschap, mobiliteit en economie in de gemeenten verbonden door de N11/A4

Deelnemers:

Kernteam:

- Alphen aan den Rijn
- Bodegraven
- Kaag en Braassem
- Leiderdorp
- Zoeterwoude

Agendaleden:

- Leiden
- Lisse

Bijlagen:

1. Overzichtskaart gemeentelijke werksessies (wordt gemaakt)

Context

We staan als gemeenten voor de uitdaging om verschillende grote transities en opgaven te (helpen) realiseren, zoals de energietransitie, het woningtekort, duurzame mobiliteit en bereikbaarheid, de transitie naar een circulaire economie, de landbouwtransitie en tegelijkertijd ook meer ruimte te geven aan natuur en klimaatadaptieve maatregelen. Al deze transities en opgaven hangen met elkaar samen en zijn van invloed op elkaar. De bijbehorende claims op de schaarse ruimte die nodig is om deze transities en opgaven te realiseren maakt de bijbehorende puzzel complex. De complexiteit van de transities en de bijbehorende ruimtelijke puzzel kunnen we niet als individuele gemeenten oplossen. Als we doen wat we deden, dan krijgen we wat we kregen. Vanuit die gedachte zoeken we naar slimme combinaties, gezamenlijk prioriteren en samenwerking over gemeentegrenzen heen, want dat is noodzakelijk om tot effectieve resultaten en het hoogst maatschappelijk rendement te behalen.

Brief Routekaart RES elektriciteit

Voor de zomer van 2024 hebben we vanuit Provincie Zuid Holland een brief ontvangen waarin de regio en gemeenten worden opgeroepen om nieuwe zoekgebieden voor windturbines aan te leveren, omdat we achterblijven op de gestelde doelen voor opwek in onze regio. Hierbij geeft de Provincie een uitdagend tijdspad mee, omdat onze inbreng moet worden verwerkt in de herziening van het omgevingsbeleid dat eind 2025 gereed moet zijn. Wij zien hierin zowel kansen als ook behoorlijke uitdagingen, met name als het gaat om de eerdergenoemde ruimtelijke puzzel die dit vraagt en de samenhang met andere opgaven die we ook willen realiseren.

Actuele ontwikkelingen en inzichten

Initieel was het idee om via het project Energylane een stevige bijdrage te leveren aan de regionale doelen met betrekking van de opwek van duurzame energie, door de mogelijkheden voor grootschalige opwek langs regionale infrastructuur (N11/A4) te verkennen. De koppeling met het OER-traject van Rijkswaterstaat was daarbij een logische. Recente ontwikkelingen en voortschrijdend inzicht hebben er echter toe aangezet de scope en doelen van dit project aan te scherpen. Eén van die belangrijke inzichten komt vanuit de groeiende netcongestie waardoor het vestigingsklimaat in onze regio voor zowel wonen als werken onder druk komt te staan. Het heeft ons doen inzien dat we opwek van duurzame energie niet meer los kunnen zien van de andere onderdelen van het energiesysteem, te weten opslag, conversie en transport. Dit is essentieel om een goed werkend, robuust en toekomstbestendig energiesysteem te bouwen. Ook weten we dat we, om een toekomstbestendig energiesysteem te bouwen, we over gemeente- en mogelijk ook regiogrenzen heen, zullen moeten samenwerken. Op basis van onder andere deze inzichten gecombineerd met de eerder geschetste context van de samenhang tussen transities en de bijbehorende claims op schaarse ruimte, hebben we scope en doelen aangescherpt. En zodoende het project hernoemd naar *Toekomstbestendige Landschappen & Energylane*.

Scope en doelen

De infrastructuur N11/A4 blijft een verbindende factor binnen de regio Holland Rijnland. Alphen aan den Rijn, Kaag en Braassem, Leiderdorp en Zoeterwoude zijn allen verbonden via deze wegen. Daarnaast heeft ook gemeente Bodegraven zich aangesloten zodat daarmee het complete tracé van de N11 binnen de scope van het project kan worden verkend. De scope van het project is echter op twee manier verscherpt. Enerzijds kijken we naar het totale landelijke gebied van de deelnemende gemeenten in plaats van alleen naar de gronden langs de genoemde infrastructuur. Anderzijds zien we de energietransitie en de samenhang met landschappelijke kwaliteit wel als de belangrijkste katalysator in dit project maar maken we ook nadrukkelijk de verbinding met de samenhangende opgaven op het gebied van mobiliteit, bereikbaarheid en economie. Dit omdat we hiermee verwachten te komen tot uitvoerbare impactvolle projecten die echt bijdragen aan de

integrale transitie en opgaven waar we in onze gemeenten én regio voor staan en ook met een hoog maatschappelijk rendement.

Het uiteindelijke doel van het project is om te komen tot uitvoerbare projecten die een bijdrage leveren aan;

- RES-doelen voor 2030 (e.v.), o.a. 1,14TWh duurzame opwek en aanpak netcongestie.
- Een toekomstbestendig energiesysteem
- Het leggen van de ruimtelijke puzzel i.c.m. versterken landschappelijke kwaliteit
- Samenhangende opgaven vanuit mobiliteit & bereikbaarheid en economie, o.a. LUBB, Alphen-West en Gnephoek en HOV corridor
- (Het versnellen van) de Landbouwtransitie.

Kansenkaart

We werken gefaseerd toe naar de beoogde projectvoorstellen. Het eerste resultaat waar we op inzetten is het opleveren van een kansenkaart waarmee koppelkansen en risico's inzichtelijk worden. De kansenkaart moet zicht geven op langs de infrastructuur en in het landelijk gebied gelegen: :

- locaties/gebieden waar ontwikkelingen reeds lopen of waar deze technisch mogelijk zijn;
- locaties/gebieden waar technisch geen ontwikkelingen mogelijk zijn;
- locaties/gebieden waar een belangenafweging nodig is voor er mogelijke ontwikkelingen kunnen plaatsvinden;
- kansen voor het verhogen van de maatschappelijke meerwaarde of impact door opgaven te verbinden in de ruimtelijke puzzel.
- Inclusief een aantal verschillende perspectieven op deze kansenkaart, denk hierbij aan bijvoorbeeld een agrarisch ondernemer, een ecooloog, een projectontwikkelaar en jonge inwoners.

De kansenkaart zal

Start met Energie en Landschap

Om tot de kansenkaart te komen zullen we een perspectief- of scenariostudie laten uitvoeren waarbij we in eerste instantie de focus zullen leggen op energie en landschap. Dit is mede ingegeven door het traject van de Provincie met betrekking tot het aanleveren van zoekgebieden voor windturbines voor de herziening van het omgevingsbeleid. Centrale vraag hierbij zal zijn hoe en waar we de energietransitie en landschappelijke opgaven elkaar kunnen laten versterken, daarbij rekening houdend met cultuurhistorische natuur- en landschapswaarden Denk bijvoorbeeld aan het combineren van verdienmodellen uit de energietransitie met de opgaven in het opwaarderen van weidevogelgebieden of in de landbouwtransitie.

Verbinden mobiliteit en economie

Er liggen vele complexe (ruimtelijke) opgaven in het projectgebied die onderlinge relaties hebben met en/of afhankelijk zijn van de energieopgave. Een goedwerkend energiesysteem is niet alleen essentieel voor bedrijvigheid, het is ook een vestigingsfactor. Daarnaast biedt de energietransitie een enorme impuls voor innovatie en ondernemerschap. De verbinding met onze economie is daarmee een logische maar dienen we wel verder uit te werken op zoek naar kansen die bijdragen aan de brede welvaart in onze gemeenten en regio.

Gegeven het groeiend aantal inwoners en de samenhang tussen energietransitie en mobiliteit is er ook een duidelijke koppeling met het functioneren van het huidige mobiliteitssysteem. Verduurzaming en bereikbaarheid (OV, laadinfra, hubs, snelle verbindingen etc.) zijn van groot belang en hebben verband met projecten zoals *Leiden Utrecht Beter Bereikbaar (LUBB)*, *Leiden-West en de Gnephoek* en de HOV corridor. Aanvullend op deze projecten willen we via een corridorstudie in grofweg het gebied van de N11/N206/N209 inzichtelijk maken welke kansen en risico's zich hierbij voordoen. Het is belangrijk om dit ook vroegtijdig op te starten.

Dit onderdeel van het project is minder afhankelijk van het eerder genoemde tijdspad van het Provinciale proces op de herziening van de zoekgebieden voor grootschalige opwek en het omgevingsbeleid. Dit kan

derhalve in een parallel traject nader worden uitgewerkt. Ook omdat hier vanuit de andere RIA projecten een grotere bijdrage zal worden geleverd. We bekijken, in overleg met de RIA projecten op mobiliteit en economie, hoe we dit het beste kunnen inpassen. Mogelijk kan dit worden meegenomen in de studie die start vanuit Energie en Landschap, of is een parallelspoor voor een corridorstudie passender. We zullen de uitkomsten toevoegen aan de kansenkaart.

Het resultaat van deze eerste fase, de kansenkaart, kunnen we niet alleen benutten om inzichten, kansen en beperkingen in te brengen in het Provinciale proces maar ook om in een vervolgfase met partners en belanghebbenden (inwoners, ondernemers) de kansen verder uit te werken tot mogelijke projecten. Hiervoor zullen we t.z.t. een communicatie- en participatieplan uitwerken.

De kansenkaart moet dan ook een dynamisch instrument zijn waarmee we niet alleen meer doorlopend zicht houden op ontwikkelkansen maar ook de uitkomsten en inzichten kunnen inzetten voor bijvoorbeeld participatieprocessen om tot projecten te komen.

Communicatie en Participatie

Naast de betrokken gemeenten en regio Holland Rijnland zijn er verschillende partners en belanghebbenden die we gedurende de scenariostudie en/of het daaropvolgende proces zullen betrekken, dit zijn o.a.:

- Inwoners, ondernemers en grondeigenaren
- Holland Rijnland
- Provincie Zuid Holland
- Rijkswaterstaat
- Waterschap(pen)
- Netbeheerders (Liander / Stedin)
- Bestuurlijk Platform Groene Hart NOVEX
- ODMH
- Stedelijke As (Katwijk – Leiden – Alphen)
- RES midden Holland
- Natuur- en milieu organisaties
- Gasunie
- NS en ProRail

Om de studie(s) te kunnen uitvoeren en tot de kansenkaart komen zullen we een onderzoeksbureau inschakelen waarbij we ook een bijbehorend communicatie- en participatieplan zullen laten opstellen.

P-fasen

Het project bevindt zich nu in de P3 fase waarbij de op te leveren kansenkaart van deze fase moet leiden tot het aanwijzen van ontwikkelingsprojecten (P2) en uiteindelijk investeringsprojecten (P1).

Vanuit dit project is er directe samenhang met de volgende regio-projecten:

- Warmte (RES & RIA project 6)
- Stedelijk Groen Blauw (RIA project 10)
- Landschappelijke kwaliteit (RIA 11)
- Oost-west HOV-corridor (RIA project 5)

RIA Projectbudget

Voor deze eerste fase zullen we een bijdrage vanuit het RIA projectbudget vragen om de beoogde studies (kansenkaart en corridorstudie) te laten uitvoeren en de kansenkaart op te stellen. Naar verwachting zal een bijdrage van (max) circa € 100.000 euro toereikend zijn. Daarmee behouden we nog circa € 400.000 in het gereserveerde budget om in een volgende fase te komen tot projectvoorstellen / uitvoerbare projecten. De verwachte benodigde capaciteit in uren vanuit de betrokken gemeenten is begroot op een totaal van circa 180 uur.

Coördinatie	Q1 + Q2 2025
<i>Stuurgroep</i>	elke zes weken
<i>Werkgroep</i>	elke 3 weken
Inzet uren fase P3:	
Alphen aan den Rijn	100
Bodegraven	20
Kaag & Braassem	20
Leiderdorp	20
Zoeterwoude	20

Planning

Voor het deel energie en landschap van dit project in de eerste fase is het Provinciale proces bepalend voor het tempo en tijdpad. Dit is grofweg als volgt:

- Maart internetconsultatie voorlopige uitkomsten omgevingseffect rapportage
- 15 juli besluitvorming GS ontwerpherziening Omgevingsbeleid
- Augustus – oktober ter inzage legging ontwerp Omgevingsbeleid
- Februari – april 2026 besluitvorming PS Omgevingsbeleid

Dit betekent dat we, naast mogelijke specifieke lokale participatieprocessen die lopen, de uitkomsten van de studie voor de zomer van 2025 gereed willen hebben. Op deze wijze kunnen we op verschillende momenten inbreng leveren in het proces. Hetzij voorafgaand aan de besluitvorming over de ontwerpherziening, hetzij in het traject van het indienen van zienswijzen.

Voor de aanvullende corridorstudie, zullen we na verdere afstemming met de projectleiding van o.a. LUBB en de HOV corridor, een aparte planning aanleveren.

Vervolg

Na oplevering van de kansenkaart en corridorstudie zullen we op basis van de uitkomsten en inzichten een voorstel voor het vervolg opstellen en dit aan Holland Rijnland voorleggen voor besluitvorming.

Organisatie

Bestuurlijk	
Bestuurlijk trekker	Gert van den Ham (Alphen)
Stuurgroep	Gebke van Gaal (Leiderdorp) Angelique Beekhuizen (Zoeterwoude) Jan Leendert van den Heuvel (Bodegraven) Dolf Kistemaker (Kaag en Braassem) Marco van de Esschert (Holland Rijnland)
Eerste bijeenkomst	16 januari 2025
DB-attaché	N.T.B.

Ambtelijk	Joost Leemans/ Meryem Karabay/ Bastiaan Bretveld (Alphen aan den Rijn) Linda Rietdijk (Leiderdorp), Stefan Tebrugge (Zoeterwoude), Nienke Adelerhof (Bodegraven), Luuk Loupias (Kaag en Braassem) <i>Agendaleden:</i> Liselotte Gips (Leiden) Marijke Waterreus (Lisse)
Projectleiding	Joost Leemans / Meryem Karabay (Alphen aan den Rijn)
Ambtelijk opdrachtgever	Irma Wooning (Alphen aan den Rijn)
Projectgroep	N.T.B.
Rol Holland Rijnland	Projectdeelname
Verwachting eerste mijlpalen	Q1 2025: goedkeuring plan van aanpak door DB Holland Rijnland